

D. BØLLINGS EFTERLADTE ORNITHOLOGISKE OPTEGNELSER.

[I Hæfte IV Aargang 6, omtales nogle Optegnelser af afdøde D. Bølling, som Red. havde modtaget til Gennemsyn. Hvad der i disse Optegnelser angaar danske Fugle er uddraget og vil blive meddelt nedenstaaende; nogle Fodnoter til nærmere Forklaring af de i Optegnelserne forekommende Person- og Stednavne er vedføjede af Red.]

Spidsand (*Anas acuta*). Den yngler formodentligen i det nordlige Sjælland, i det mindste har jeg set en Han i Sommerdragt, som 27 Juli blev skudt ved Breininge Aa¹.

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*). Konserv. Scheel² har adskillige Gange faaet den paa Møen i Vintermaanederne, men kun faa gamle Hanner. — I Slutningen af Febr. 1845 fik Stud. Carstensen³ en ♀ fra Helsingør og jeg ♂ og ♀ fra Dragør; Vinteren var meget streng. — I Januar 1850 har Mourier Petersen faaet en udmærket smuk gl. Han her fra Sjælland.

Rødstrubet Lom (*Colymbus septentrionalis*). Forekommer om Vinteren jævnlig i Kalleboderne, men altid enkelt; den opholder sig i Reglen paa de mere grunde Steder; den flyver højst ugerne og har megen Møje med at hæve sig til Lufts, naar den ligger paa Vandet, men er den først kommen til Vejrs, gaar det ret rask for den. — Den 29 October 1849 saa jeg et Exemplar skudt samme Dag i Kalleboderne; det havde endnu betydelige Spor af Sommerdragten, en omtrent 3 Tommer lang og $\frac{1}{2}$ Tomme bred, brunrød Stribe langs Trachea⁴.

Vandrikse (*Rallus aquaticus*). Den 21 October 1844 købte jeg et Exemplar hos en Vildthandler i Kjøbenhavn. — I Januar 1850 blev en gammel Hun skudt ved Aarhus; den findes hos Secr. Friis.

Triel (*Oedicnemus crepitans*). Den er skudt paa Bornholm 21 October 1848 og findes hos stud. med. A. Carstensen.

Vibe (*Vanellus cristatus*). Den 19 Marts 1846 saa jeg Vibeæg hos en Vildthandler her i Byen. — De første Dage i Juni 1846 traf jeg flyvefærdige Unger i Breininge Mose⁵ ved Kallundborg, hvor den yngler i stor Mængde. — Den 21 Februar 1849 saa

¹ Ø. for Kalundborg. — ² Chr. Fr. Scheel født 1810, død 1870, Konservator ved det Kgl. Naturhistoriske Museum (i Stormgade) til 1859. — ³ A. H. Carstensen, f. i Tripolis 1821, død i Mexico 1877. Lægeeksamen i 1852. Havde en fortrinlig Samling af europæiske Fugle. — ⁴ Lufttrøret. — ⁵ Ø. for Kalundborg.

jeg Viben i Kalleboderne inde paa Mosen; Vejret var mildt og stille ovenpaa en 8 Dages Storm, og ingen Is i de sidste 14 Dage. — Den 28 Februar 1850 saa jeg Viben i Kallebodstrand, og efter Sigende skal den have været der i flere Dage.

Hvidbrystet Præstekrave (*Ægialitis cantiana*). I Sommeren 1844 fandt jeg den ynglende temmelig hyppigt ved Egaae Fjed, noget N. for Aarhus. I Begyndelsen af Mai har jeg af og til truffet den i Kallebodstrand, enkelt eller i smaa Flokke, saaledes 3 Maj 1846 og 4 Maj 1849. Den er ikke saa sky som *Ægialitis hiaticula*.

Strandskade (*Hæmatopus ostreologus*). Jeg har funden den ynglende temmelig hyppigt ved Aarhus og paa Øen Vrøi¹ ved Kallundborg. — Den 5 Oktober 1844 skjød jeg en ung Fugl paa Amager; den var saa lidt sky, at jeg stagede Baaden, rigtignok imod Vinden, indtil paa 20 Skridt nær og skød den i Sædet. — Den 27 Marts 1850 blev en gammel Hun med meget udviklede Æggestokke taget paa Amager ved Kastrup; den var saa forkommen af den usædvanligt haarde Eftervinter, at den blev tagen med Hænderne. Den var i fuldkommen Sommerdragt (Scheel, den findes hos Fr. Friis).

Storspove (*Numenius arquatus*). Overvintrer undertiden hos os; i det mindste har jeg set Exemplarer hos Vildthandlerne her i Kjøbenhavn 5 Febr. 1846 og 6 December 1846, sidste Gang sammen med *Numenius phæopus*.

Rødben (*Totanus calidris*). I Yngletiden undertiden meget tam. Saaledes traf jeg 25 Juli 1844 et Par med næsten fuld-voksne Unger paa Fuur i Limfjorden; de gamle vedblev at sværme omkring os, saalænge til en af dem til sidst i Flugten blev ihjel-slaet med en Sten.

Sortklire (*Totanus fuscus*). Den 16 September 1849 traf jeg en yngre Han ved Breininge Aes Udløb i Viskendeveile; den holdt sig paa de aabne, dyndede Pletter imellem Rørene, hvor det ferske Vand endnu var det prædominerende; den var alene, og jeg opdagede den ganske tilfældigt, da den søgte at undløbe. Nogen Lyd hørte jeg ikke af den; den findes i Secr. Friis Samling.

Dværgryle (*Tringa minuta*). Ikke sjældn i Kallebodstrand i September, enten enkeltvis imellem *Tringa alpina* eller under-

¹ Nord for Saltbæk Vig i Nordvestsjælland. Vrøj er nu ikke længere en Ø men ved Dæmninger forbunden med Sjællands Kyst.

tiden endogsaa i temmelig betydelige Flokke. Jeg har flere Aar i Rad truffet den den 18 September.

Sortgraa Ryle (*Tringa maritima*). Scheel omtaler den som særdeles sjælden paa Møen, hvor han og E. Hage¹ har faaet den 3 Gange. — Et Exemplar i Efterslægstens Samling er skudt paa »Trekroner« 3 Marts 1843. — Et andet Exemplar i det kgl. zoologiske Museum er skudt i Vinteren 1847 paa Strandmøllen. — Den 27 Januar 1850 blev Han og Hun skudte ved Sæby; den ene er paa det kgl. Museum, den anden hos Secr. Fr. Friis.

Islandsk Ryle (*Tringa canutus*). En gammel Hun er skudt ved Brabrand Sø ved Aarhus i fuldstændig Sommerdragt; den findes nu hos Secr. Friis. — Den 25 August 1851 saa jeg 4 Stykker hos en Vildthandler i København, alle i fuldstændig Sommerdragt.

Dobbeltbekkasin (*Gallinago scolopacina*), *Scolopax Brehmii* Kaup. E. Hage har fra Møen faaet Skindet af en Bekkasin af Størrelse som Dobbeltbekkasin og med dens Halslængde og 16 Halefjer. Skudt mellem 1 og 5 September 1825 (Reinhardt² [i en haandskreven Notits i hans Exemplar af Teilmann³ nu i Konserv. R. Conradsens Besiddelse]). — Den 22 Marts 1845 saa jeg en Dobbeltbekkasin hos en Vildthandler, uagtet Isen endnu ligger til Sverig, og det hver Nat fryser 6—10⁰, om det ogsaa om Dagen tør lidt, hvor Solen skinner. — Den 20 Marts 1849 en hos en Vildthandler; meget mildt Vejr.

Skovsnæppe (*Scolopax rusticola*). Den 10 Januar 1846, da Vejrliget var meget mildt, blev den skudt ved Bonderup⁴ — De første Dage i April 1849 faldt den usædvanlig hyppigt i Sneverris Skov pr. Kallundborg; Trækket ophørte ikke før ind i den første Uge af Maj, og der blev ialt skudt 69 Stykker der i Skoven.

Hættemaage (*Larus ridibundus*). Gammel Fugl i komplet Vinterdragt blev skudt 23 Februar 1843 i Kallebodstrand. — Ankom 20 Marts 1850 og da i komplet Sommerdragt; flere Par opholdt sig i længere Tid ved Vaagerne ved Langebro og var meget tamme.

¹ Født i Stege 1816, død paa Nøbbelegaard ved Stege i 1873. Bekendt Politiker og ivrig Ornitholog og Samler. — ² I. C. H. Reinhardt født 1776, død 1845, Prof. i Zoologi ved Københavns Universitet. — ³ A. C. Teilmann: Forsøg til en Beskrivelse af Danmarks og Islands Fugle. Riebe 1823. — ⁴ Antagelig B. i Midtsjælland.

Svartbag (*Larus marinus*). Den 23 April 1844 fik jeg en gammel Fugl (allerede i ren Sommerdragt), der samme Dag var bleven fanget i Kallebodstrand paa en ganske ejendommelig Maade; en Aalestanger anbragte nemlig en lille halvdød Aal i Enden af en Snor og en Sten i Snorens modsatte Ende; han gjorde Snoren saa lang, at Stenen laa paa Bunden, men Aalen kunde sprælle lidt i en Tangbusk. Et Øjeblik efterat han havde fjærnet sig, slog Maagen ned, slugte Aalen og var fangen.

Dværgtærne (*Sterna minuta*). Jeg har truffet den ynglende temmelig hyppigt Nord for Aarhus og paa Øen Vrøi. — Den 12 Maj 1844 skød jeg Han og Hun med et Skud paa en Sten udenfor 1ste Klap¹, hvor de maaske havde haft i Sinde at yngle.

Rovtærne (*Sterna caspia*). Jeg har Kranierne af nogle Eksemplarer, som blev skudte ved Ribe 1846².

Vintermusevaage (*Buteo lagopus*). I Slutningen af Oktober, hele November og Begyndelsen af December 1849 faldt den meget hyppigt enkelte Steder paa Sjælland, især midt i November. I Søndermarken er saaledes alene skudt over 30 Stykker. — I omtrent en halv Snes Stykker, som jeg har aabnet fandtes kun Hypodæus³ og Sorex⁴-Arter, hvoraf der i Reglen fandtes 8—10 Stykker i Oesophagus⁵ og Levninger af endnu flere i Maven; alle var umaadelig fede (adskillige Due- og Spurvehøge, som jeg i samme Tidsrum havde Lejlighed til at aabne, kunde ingenlunde glæde sig ved saa godt Huld, uden dog at være magre). — »Vinter-Musevaagen« er det eneste Trivialnavn, som jeg har hørt (af Lauessen).

Hvepsevaage (*Pernis apivorus*). Den 4 September 1846 blev en gammel Han og en yngre Fugl skudt i Kongelunden paa Amager for Stor Hornugle; i Mavesækken Hvepse.

Spurvehøg (*Astur nisus*). Den 12 April 1846 blev en gammel Hun fangen ved Tuborg, derved, at den slog paa en Bogfinkehan, som hang paa Limpinden i en Lokkebusk.

Tengmalms Ugle (*Nyctale funerea*). Den 18 April 1845 blev en gammel Hun funden død i Granskoven i Frederiksberg Have; Kraniet var fractureret, og da intetsomhelst andet Spor af ydre Vold var at opdage, er det rimeligt at antage, at den er bleven opskræmmet om Dagen og har fundet Døden ved at flyve mod et Træ. — Scheel har paa Møen faaet den 4—5

¹ En af Koklapperne ved Amagers Vestkyst. — ² Fuglen skal have ynglet ved Udlobet af Ribe Aa. — ³ Rødmus. — ⁴ Spidsmus. — ⁵ Spiserør.

Gange. — Den 30 Marts 1850 saa jeg hos Scheel en gammel Fugl, som var sendt fra Hofjægermester Carlsen til Gl. Køgegaard, der ikke kendte Fuglen.

Slørugle (*Strix flammea*). Er flere Gange i de senere Aar — efter 1861 — skudt i Omegnen af Ringsted.

Natravn (*Caprimulgus europæus*). Den 13 Oktober 1849 blev en skudt i Søndermarken og det, uaget Kulden har været temmelig følelig hele Maaneden; den findes hos Fr. Friis.

Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes*). I Oktober 1847 var den temmelig hyppig flere Steder paa Sjælland, Amager, Kongsdal, Helsingør, Roeskilde; man saa den ofte hænge hos Vildthandlerne.

Rødrygget Tornskade (*Lanius collyrio*). Forekommer saa at sige ikke i Omegnen af Ringsted; det eneste Sted, jeg en Gang har set den, er ved Valsøllegaard.

Silkehale (*Ampelis garrula*). Meget hyppig omkring København hele Vinteren 1843—1844; den fangedes endnu i Begyndelsen af April. — I November og December 1849 begyndte den at vise sig temmelig hyppig (der har ligeledes vist sig temmelig mange Korsnæb og Dompaper). Meget hyppig i Januar 1850.

Forstuesvale (*Hirundo rustica*) ankom [til København]

1842.....	24 April
1844.....	20 —
1845.....	27 —
1846.....	26 April
1849.....	28 —
1850.....	26 —

1863, 15 April den første Svale ved Ringsted.

Stær (*Sturnus vulgaris*). I Vinteren 1864—65 opholdt 5 Stære sig stadigt paa og ved Giesegaard¹, hvor de søgte Opholdet paa Møddingen. — 13 Januar 1865 saa jeg 4 Stære i Poplerne i Alindemagle².

Vandstær (*Cinclus aquaticus*). Skudt i flere Eksemplarer ved Englerup og Hømb³ Vandmølle i Januar og Februar 1865.

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*). Den 24 November 1864 saa jeg et Eksemplar ved et Gadekær i Hjelmsøllille⁴.

Ringdrossel (*Turdus torquatus*). Ses undertiden For- og

¹ S. Ø. for Ringsted. — ² N. V. for Ringsted. — ³ S. for Ringsted. — ⁴ S. for Ringsted.

Efteraar hos Vildthandlere i København; saaledes 1842, 30 April og 5 November; 1844, 28 April og 21 Oktober; 1845, 19 April og 10 Oktober; 1846, 15 Oktober.

Snespurv (*Emberiza nivalis*). Var usædvanlig hyppig her paa Sjælland i de første Maaneder af 1844.

LIDT OM FUGLELIVET I SUNDET VED FAABORG.

AF

C. S. LARSEN og O. HELMS.

Om Fuglelivet her har i et tidligere Hæfte af Tidsskriftet (Aarg. 1 Hæfte IV) C. S. Larsen givet en Beretning. Nogen Forandring er der sket siden da og ikke til det bedre. Rørdrummen (*Botaurus stellaris*), Sundets Perle, er desværre forsvunden; den ynglede i 1908, og i stille Foraarsaftener hørtes dens Skrig ind over Byen, velkendt af alle Beboerne; i den strænge Vinter 1908—1909 gik det slemt ud over den; den blev i Sundet trods Kulde og Islæg og holdt i lang Tid Livet oppe ved nogle af de Kildevæld og aabne Render, som findes der og først meget sent fryser til; imidlertid kunde den ikke i Længden friste Livet her, og 3 af dem blev fundne døde eller tagne halvdøde; de findes alle udstoppede. Helt udryddet var den dog ikke, i Sommeren 1909 hørtes endnu Rørdrummens Skrig, (bl. a. af nogle Medlemmer af »D. o. F.« paa en ornithologisk Udflugt); men senere er den ikke iagttaget med Sikkerhed, selv om det jævnlig er meddelt, at den er hørt.

Man nærede dog Haab om, at Rørdrummen skulde komme igjen, og selv om den ikke var der, var Fuglelivet i Sundet alligevel saa rigt og fornøjeligt, at der var god Grund til at gøre noget for det. En Kreds af Fuglevenner fra Faaborg og Omegn lejede derfor af Faaborg By Retten til Jagt i Sundet i den Hensigt at frede Fuglelivet, og der er gjort adskilligt for at gøre Sundet til et virkeligt Fuglefristed, hvortil det i mange Henseender ypperligt egner sig.

Imidlertid viste der sig en Fare for det oprindelige Fugleliv, idet Hættemaagerne (*Larus ridibundus*) indfandt sig og Aar for Aar ynglede i større Tal. De første Maager kom som Ynglefugle i 1903 el. 1904; i de første Aar tiltog Antallet vel noget, men det var dog kun enkelte mindre Partier af det vidtstrakte